

Zaterdag 9 januari 1915 – ochtendeditie

Geïnterneerden.

Na het vertrek van de Belgische geïnterneerde soldaten uit de kazernes te Amersfoort is gebleken, dat aan de gebouwen en het meubilair veel schade is toegebracht. Van verschillende vertrekken zijn de deuren geforceerd, zonder dat dit altijd van buiten zichtbaar was. Kasten zijn opengebrouwen, afsluitingen verbroeken, en verschillende voorwerpen van meubilair, enz. zijn verdwenen.

Belgische vluchtelingen.

De penningmeester der Nederlandse Esperantistenvereniging heeft terug 100 gulden afgedragen aan het Belgische gezantschap te 's Gravenhage voor de Belgische uitgewekenen. Tot heden is nu 625 gulden afgedragen, welke som door Esperantisten uit verschillende landen is bijeengebracht.

Van het westelijke gevechtsterrein.

Berlijn, 8 januari. Officiële kennisgeving uit het grote hoofdkwartier:

De voortdurende regen maakt de bodem in Vlaanderen steeds moerassiger, zodat de krijgsverrichtingen in hoge mate worden belemmerd.

Parijs, 8 januari. Het officiële bericht van hedenmiddag 3 uur luidt:

In België ontwikkelt het vijandelijke geschut grotere werkzaamheid.

Onze infanterie is bij Lombardsijde vooruitgekomen. Wij hebben 50 meter voor onze loopgraven een heuveltje genomen, dat door de vijand was bezet.

Wij hebben terrein gewonnen ten oosten van Sint Joris en zware schade toegebracht aan de loopgraven van de vijand te Steenstrate.

De aartsbisschop van Mechelen.

Berlijn, 8 januari. De Norddeutsche Allgemeine Zeitung bevat heden de volgende kennisgeving:

Kardinaal Mercier, de aartsbisschop van Mechelen, heeft met kerstmis een herderlijke brief aan zijn diocesanen gericht, die volgens zijn opdracht op de 1^e januari en de daaropvolgende zondagen op de kansel moest worden voorgelezen.

De brief bevat, naast zuiver godsdienstige, een reeks van politieke uiteenzettingen, die niet overeen te brengen zijn met de tegenwoordige toestand van de bezetting van België en derhalve het Duitse bestuur verplichtten maatregelen te nemen tegen verdere verspreiding.

Toen de gouverneur-generaal hem hierop opmerkzaam had gemaakt, heeft kardinaal Mercier schriftelijk en mondeling verklaard dat hij in geen dele heeft bedoeld door zijn rondschrijven opwinding te veroorzaken. Hij heeft zich integendeel laten leiden door het doel, de bevolking tot kalmte aan te manen en haar, onder eerbiediging van haar vaderlandse gevoelens, aan te manen om zich te schikken naar het bestaande Duitse bewind.

Daar echter de gouverneur-generaal omtrent het rondschrijven een andere mening bleek toegedaan en er een opwindende uitwerking van duchtte, heeft de kardinaal verklaard af te zien van de uitvoering van zijn opdracht aan de hem ondergeschikte geestelijkheid, om de brief voor te lezen en aan de inhoud ervan bekendheid te geven.

De gouverneur-generaal had reeds voordien de voorlezing en verspreiding van de herderlijke brief verboden.

Hiermee kan de aangelegenheid als geëindigd worden beschouwd.

Men meldt ons van de Zeeuws-Belgische grens: Het slechte weer en de onbegaanbare wegen op het oorlogsterrein in Vlaanderen zijn zeker oorzaak dat het schieten uit de richting ten zuiden van Oostende, sedert een drietal dagen niet meer hoorbaar is. Eerst schreef men dat toe aan de richting van de wind, maar dat gaat niet op, daar men tevoren bij elke wind de kanonnen kon horen bulderen.

De commissie van advies inzake werkverschaffing aan de in Engeland verblijvende Belgische vluchtelingen heeft thans haar rapport uitgebracht.

Zij verdeelt, naar wij onlangs hebben medegedeeld, de vluchtelingen in drie categorieën:

1°. Die geschikt zijn voor werk, waar in Engeland vraag naar is. Dezen zijn zo goed als allen reeds in de landbouw en nijverheid geplaatst.

2°. Die geschikt zijn voor werk, waarnaar geen vraag is (kleermakers, diamantbewerkers, drukkers, boekbinders, metaalbewerkers, timmerlieden, meubelmakers).

De commissie stelt voor, deze mensen in de plaatsen, waar zij vertoeven, werk te verschaffen waarvoor zij geschikt zijn, doch de door hun gemaakte kleren en andere artikelen niet op de markt te brengen en zo uitsluitend te bestemmen voor de vluchtelingen zelf, hetzij voor dadelijk gebruik, hetzij om mee te nemen als zij Engeland weer verlaten. Op die wijze worden de belangen van de Engelse werklieden niet geschaad.

De door de Belgen verrichte arbeid, ofschoon bedoeld om hen nuttig bezig te houden, zal beloond worden.

Aan de plaatselijke comités wordt opgedragen, werklokalen voor de vluchtelingen in te richten.

Voor de 3e categorie van vluchtelingen: ambtenaren, klerken, musici, onderwijzers, schrijvers, advocaten e.d. heeft de commissie geen voorstellen gedaan.

Uit veldpostbrieven.

De Vossische Zeitung ontleent aan een brief van 25 december uit de loopgraven te Mesen de volgende schildering van een dag van vrede:

Heden, de 25^e, werd plotseling door de vijand "Hurree" geschreeuwd. Wij vonden dat merkwaardig, kwamen uit onze muizenvallen en zie, de Engelsen kwamen naar ons toe, zwaaiden met witte sigarettendoosjes en doeken. Geweren hadden zij niet bij zich. Het kon dus slechts een felicitatie zijn. En inderdaad, het was zo. We gingen elkaar halverwege tegemoet. We liggen slechts tweehonderd meter van elkaar. En nu vond in tegenwoordigheid van de wederzijdse officieren de begroeting plaats. We ruilden sigaretten, sigaren en andere dingen. We deden zelfs fotografische opnamen van elkaar. Tot mijn spijt had ik mijn toestel niet meegebracht. Daarop begonnen de Engelsen met een voetbal, die zij hadden meegenomen, te spelen. Na het invallen van het donker, trokken beide partijen zich in hun salons terug, met de belofte elkaar in de eerste drie dagen wegens de feestdagen niet te beschietsen. De wederzijdse artillerie en infanterie heeft dit op erewoord afgesproken. De Fransen, die verder liggen, en er niet aan deelnamen, werden de ganse dag door onze artillerie onder vuur genomen. Alle anderen en ook wij liepen de hele dag vrij rond.

Jammer, maar – eindigt de brief – dat deze vredesdag in de oorlog niet de definitieve vrede was!

In Engeland is een commissie benoemd, die belast is met de taak de Belgische vluchtelingen in Engeland zoveel mogelijk aan werk te helpen. De president van de Local Government Board, Herbert Samuel, doet nu in de Times een beroep op het publiek om het werk der commissie te steunen door een onderdak te verschaffen aan die Belgische vluchtelingen. De brief luidt:

“De sympathie van het Engelse volk voor de Belgen heeft zich ondermeer getoond door de algemeenheid der aanbiedingen van gastvrijheid aan de vluchtelingen. In vele steden en graafschappen zijn commissies gevormd; en overal in den lande hebben particuliere personen gaarne onderdak en onderhoud verstrekt aan tientallen van duizenden, die gedwongen waren, hun door de Duitse invallers onbewoonbaar gemaakte huizen te verlaten. Maar het kleine Nederland geeft edelmoedig een onderkomen aan tweemaal zoveel Belgen als naar Engeland kwamen. De druk, die de hulpbronnen van Nederland hierdoor ondervinden, is niet onbelangrijk. De moeite om er onderdak te verschaffen, is zeer groot geweest. De openbare mening hier te lande heeft op een overbrenging van die vluchtelingen uit Nederland naar de betere toestanden, die in Engeland kunnen worden geboden, aangedrongen; en thans worden vier- tot vijfduizend vluchtelingen per week naar Engeland gebracht. Velen hunner oefenen vakken uit, waarin er hier werkkrachten nodig zijn; zij kunnen werk vinden op voorwaarden, waaruit van het standpunt van de Britse werknemer geen bezwaar bestaat. Maar vele anderen, tot alle klassen der maatschappij behorende, kunnen voorlopig niet in eigen onderhoud voorzien; bovendien neemt het aantal vluchtelingen hier te lande die de hulpmiddelen hebben opgeteerd waarvan zij zich tot dusver nog konden bedruipen, toe. Deze lieden moeten thans tot anderen opzien om te worden geholpen.

De oorlogsvluchtelingencommissie deelt mee, dat vrijwel alle tot nu toe ingekomen aanbiedingen van gastvrijheid zijn aanvaard. Er bevinden zich reeds meer dan 4000 vluchtelingen in de tijdelijke toevluchten te Londen van de Local Government Board voor wie op het ogenblik geen langduriger onderdak beschikbaar is.

Echter zijn er verscheidene plaatsen, niet gelegen in gebieden waar vluchtelingen niet mogen verblijven, die de begeerte zouden kunnen koesteren een groter aantal dan tot dusver te nemen in de vervulling der plicht welke onze natie ten opzichte van België heeft. In overleg met het oorlogsvluchtelingencomité heeft de Local Government Board op zich genomen, inlopende aanbiedingen van gastvrijheid te ontvangen. Dergelijke aanbiedingen moeten worden gericht tot de secretaris van de Board, in Whitehall, doch particuliere personen kunnen de snelle administratie het best in de hand werken door hun uitnodigingen zo mogelijk in te dienen bij de dichtstbijzijnde afdeling van het Belgische vluchtelingencomité.

Met het oog op al wat deze vluchtelingen hebben geleden, en op al wat België heeft gedaan voor de zaak der verbondenen, vertrouw ik, dat het enkel nodig zal zijn, de bestaande dringende nood aan het land bekend te maken, om een antwoord uit te lokken, dat op afdoende wijze in de toestand voorziet."

Rotterdam. Een Belgische dame uit Brussel, hier ter stede teruggekeerd, heeft ons enige bijzonderheden medegedeeld over de beste wijze van reizen naar België.

De trein die 's ochtends om 9 u 18 van hier naar Roosendaal vertrekt is het meest aan te bevelen. Van Roosendaal gaat men dan om half twaalf naar Antwerpen, waar men 's middags om drie uur aankomt en tot half acht moet wachten op de trein naar Brussel, waar men 's avonds om elf uur aankomt.

Aan de grens en in Antwerpen is de controle op de passen zeer streng. Bovendien wordt elke passagier aan den lijve onderzocht of hij ook brieven bij zich heeft. Te Brussel bij aankomst is geen pasvisitatie, wel bij vertrek.

De terugreis naar hier gaat heel wat moeilijker, daar de trein van 6 u 28 uit Brussel vertrekkend, gewoonlijk de aansluiting van half negen te Antwerpen mist. Men doet dan het best een karretje naar Putte bij de grens te nemen. Die tocht duurt 2 ½ uur. Na pasvisitatie en 200 meter lopen tot over de grens kan men de stoomtram naar Bergen op Zoom nemen en vandaar over Roosendaal terugkeren. Aankomst te Rotterdam 's middags om half vijf.

Aan Nederlanders in België wordt alleen nog een pas verleend, wanneer men zich verbindt niet naar België terug te keren. Intussen zal deze bepaling vermoedelijk over een dag of veertien worden ingetrokken.

Het is in Brussel en Antwerpen volkomen rustig.

Er zijn tot nu toe te Antwerpen nog altijd abonnees der waterleiding die geen water bekomen, anderen – en die zijn niet beter – krijgen te veel om van dorst te sterven en te weinig om er van te blijven leven. Aardig is het, zegt Antwerpsche Tijdingen – dat het ontvangen van het abonnementsgeld met de sterkste regelmatigheid gedaan wordt.

Hetzelfde blad klaagt over de schaarste aan petroleum.

“Het is al iets geweest met de petrol. Men ziet heel de stad door, vrouwen en mannen, zelfs kinderen met petrolkannen gaan naar de Hersteinstraat, uithoek der Oude Lei! Voor de bewoners van de Dam, Looibroek, Zurenborg, Kwetterwei en het Dokkenkwartier is het petroldepot ruim een half uur van hun woonst gelegen! Zou het nu niet te regelen zijn, dat in elke wijk der stad een of twee der grote

petrolwagens werden gevoerd om daar dit product te laten verhandelen?

Van die soort wagens heeft de petrolmaatschappij er genoeg; zij zou aldus iedereen tevreden stellen.

Nu staan er honderden personen in de Hersteinstraat minstens een paar uur te wachten vooraleer bediend te kunnen geraken.

Zaterdag 9 januari 1915 – avondeditie

De Duitsers in België.

Sluis, 9 januari. Hedenmorgen omstreeks 10 uur dreef een afdeling vijandelijke vliegtuigen, komende uit de richting van de zee, boven Zeebrugge. Een enkele vloog tot dicht boven de Nederlandse grens. Langs de gehele Duitse linie is er met het geschut in de duinen en met geweren op geschoten. De granaatkartetsen kon men tegen de donkere regenlucht duidelijk zien en het kanongebulder klonk buitengewoon hevig tot hier door, doch het zweeg spoedig, zodat het oorspronkelijk vermoeden, dat de vliegtuigen oorlogsschepen geleidden, onwaarschijnlijk is. Tegen 1 uur klonken weer enkele schoten.

Berlijn, 9 januari. Een deel van de buitenlandse pers maakt met doorzichtige oogmerken melding van een inhechtenisneming en internering van kardinaal Mercier en van andere Belgische geestelijken. Het bericht is, naar wij (d.i. Wolff – Redactie) vernemen, geheel uit de lucht gegrepen.

Rome, 8 januari. Zij die toegang hebben tot de paus, verklaren dat de paus alles wenst te doen om neutraal te blijven. Hoewel hij zich de

ernst van de aan de katholieke kerk aangedane belediging niet ontveinst, indien kardinaal Mercier op onrechtvaardige wijze in hechtenis is genomen, wacht de paus volledige officiële en onpartijdige berichten af, voordat hij zich een oordeel vormt over hetgeen gebeurd zou zijn.

De aartsbisschop van Mechelen.

Rome, 8 januari. De Duitse regering heeft het Vaticaan opheldering gegeven over de behandeling van kardinaal Mercier. Zij verklaart daarin de bewering, dat de kardinaal gevangen is genomen, zijn paleis niet heeft mogen verlaten of verhinderd is het te verlaten, voor ongegrond.

“De Duitse autoriteiten, vervolgt de mededeling dan, op wie de moeilijke en kiese taak rust de vrede te handhaven en de vijandige bevolking te overtuigen van haar goede gezindheid, heeft alleen tot de kardinaal het beleefd verzoek gericht, zich te onthouden van enige handeling, die door bemoeilijking van de vervulling van hun plicht tenslotte zou leiden tot ernstig gevaar en nadeel voor de bevolking.”

“Door zo te handelen, gaat de verklaring voort, beoogden de Duitse autoriteiten ook een christelijk beginsel te huldigen, dat bijzonder dierbaar aan de dienaren der kerk moet zijn, namelijk bloedvergieten te vermijden; daar immers alles wat zelfs indirect tot beweging, oproer en onlusten kan leiden, strenge maatregelen van de troepen tot herstel van de orde nodig zou hebben gemaakt.”

Belgische vluchtelingen.

Per extra boot van de Great Eastern zullen morgen 500 Belgische vluchtelingen naar Engeland vertrekken.

Zij komen uit Amsterdam, Haarlem en Rotterdam.

De oorlogstoestand.

De officiële mededelingen, tot hedenmiddag ontvangen, leren ons dat het op de onderscheidene gevechtsterreinen al even slecht en nat weer is als bij ons.

Als men ziet, hoe dit weer ook de best geplaveide straten in onze steden met een dikke laag modderchocolade bedekt, dan kan men zich voorstellen hoe de door kanonnen en transportvoertuigen stuk gereden wegen in Vlaanderen eruit moeten zien, om van het land buiten die wegen niet te spreken.

Deze wegen waren oorspronkelijk goed, maar de toch al beruchte wegen in Polen, waar het weer niet minder slecht blijkt, zullen nu wel geheel en al onbruikbaar zijn.

De moerassigheid van de bodem in Vlaanderen, waar de Duitsers over spreken heeft hen volgens het Franse bericht niet verhinderd in die landstreek hun geschut grotere werkzaamheid te laten ontwikkelen.

Ten oosten van Lombardsijde, dat is aan de noordoostelijke oever van de IJzer, zijn de bondgenoten weer wat opgeschoten.

Ook aan de andere zijde van de IJzer, ten oosten van Sint Joris, zijn zij gevorderd. Steenstrate ligt even ten zuidoosten van Bikschote. De Fransen melden dat zij daar zware schade aan de Duitse loopgraven hebben toegebracht.

Van Franse zijde.

Aan het communiqué, dat het Franse gezantschap te 's Gravenhage heden omtrent de krijgsverrichtingen verstrekt, is het volgende ontleend:

De 7e januari hebben wij nabij Lombardsijde een op 50 meter vóór onze loopgraven gelegen heuveltje veroverd, dat door de vijand was bezet. In de polderstreek hebben wij een 37 cm kanon en een mitrailleur vernietigd.